

Skagen Fuglestation

Af Knud Pedersen

Indledning

De egentlige fuglestationsaktiviteter som startede i 2009 efter at have ligget stille siden 1976 fortsatte med øget indsats i 2010. Det lykkedes fuglestationsgruppen med Kurt Rasmussen i spidsen, at få ansat observatører i hele forårsperioden, mens efteråret kun blev dækket af lønnet observatør i august. Indkvartering af observatører fandt sted i privat lejlighed, da Skagen Fuglestation ikke råder over en observatørbolig i området. Henrik Bøhmer foretog standardiserede trækbobservationer på Grenen fra en halv time før solopgang og 5 timer frem i perioden 1/3-13/6. Erik Kramshøj dækkede rovfugletrækket på Flagbakken fra kl. 10-15 i perioden 6/4-15/6 efter en særskilt udarbejdet monitoringsplan. Thomas Bundgaard Rasmussen var observatør på Grenen i perioden 1/8-3/9 og fulgte den samme standardiserede monitoringsplan som blev brugt i forårsperioden. Michael Højgaard Hansen var kortvarigt ansat som ringmærker i Ellekrattet i dagene 28/5-8/6. Lokale Rolf Christensen tog dog det store slæb og foretog daglige observationer hele året samt ihærdig indsats som ringmærker i maj-juni og igen fra juli til november.

De indsamlede data fra de ansatte observatører er blevet suppleret med et meget stort observationsmateriale indtastet i DOFbasen fra lokale og besøgende gennem hele året. Ud fra data i DOFbasen er materialet bearbejdet og sammenstillet for langt de fleste arter i rapporten FUGLE og DYR i Nordjylland 2010. På Skagen Fuglestations hjemmeside – www.birdsontop.dk – er det muligt at følge resultatet af de daglige observationer suppleret med fotos og beretninger om spændende fugleoplevelser m.m.

Efter en pause i 2009 blev Skagen Fuglefestival genoptaget i Kristi Himmelfartsferien 13-16/5. Traditionen tro var vejret ikke det bedste i festivaldagene, men alligevel blev det en velbesøgt og vellykket festival med guidede ture på Grenen, Flagbakken og til Råbjerg Mile og Ålbæk Klitplantage samt forevisning af ringmærkning ved Ellekrattet og på Grenen. I Det Hvide Fyr udstillede kunstnerne Brian Zobbe og Geert Toften deres flotte fuglebilleder og Frederikshavn Kommune havde udlånt en informationsudstilling om en mulig Nationalpark på Skagens Odde. Naturbutikken havde opstillet en salgsbod i samme område med et stort udvalg af kikkerter og fuglelitteratur. Førstepremien i konkurrencen Skagens fuglekonger - en Zeiss-kikkert doneret af Naturbutikken og Zeiss - gik til Henrik Bøhmer med fundet af en Biæder.

Trækfuglene

Desværre blev forårets meget fine observatørdækning ikke belønnet med et rekordstort fugletræk over Skagen. I lange perioder var vejrforholdene gennemgående ugunstige med kølige nordvestenvinde. Dette betød for rovfuglene, at trækket for de fleste arter blev langt under middel. Især for Hvepsevåge (277), Blå Kærhøg (139), Fjeldvåge (205), Aftenfalk (1) og Tårnfalk (322) blev det et virkeligt bundår. Også forekomsten af de sjældnere rovfugle svigtede i nogen grad. Fremhæves skal dog den udfarvede (4K+) Høgeørn som blev set på trækforsøg 7/4 og 9/4. På fotos var det muligt at registrere en farvering som kunne dokumentere, at fuglen var ringmærket i Sydøstfrankrig (Rhone-Alpes) og tilhørte den naturlige vilde franske bestand på

ca. 30 par. Sandsynligvis var der tale om den samme Høgeørn som blev set i Skagen i 2007 (2k) og 2008 (3k). Et mere ventet fund var den Lille Skrigeørn (3K+) som dukkede op 27/5, men uventet var det dog at den trak hurtigt og målbevidst ud over havet for ikke at vise sig igen. Direkte udtræk af Lille Skrigeørn ved Skagen er kun set et par gange før. En oversigt over totalerne af trækkende rovfugle i foråret 2010 fremgår af tabel over rovfugletrækket i Årsrapporten andetsteds i *Fugleåret*. Forårstrækket af Rødstrubet Lom blev ganske godt med en sum på ca. 11.700 fugle. De største dage blev 11/5 (841) og 14/5 (1021). Hvidnæbbet Lom (11) og Islom (30) optrådte også i tal over normalen. En Sodfarvet Skråpe på træk mellem isskoser i Kattegat 12/2 var et usædvanligt vinterfund. Den lange kolde vinter gav en ophobning af Sangsvaner i landsdelen med efterfølgende stort træk fra ult. marts og primo april. I alt noteredes 3.192 trækkende med topdag 28/3 (820). Det samme gjorde sig gældende for kragefuglene med rekordstort træk af alliker i marts (47.165) med største dag og dagsrekord 5/3 (6.880). Med en forårssum på lige godt 100.000 fugle blev Bogfinke den talrigest noterede fugleart i 1. halvår. Trækket kulminerede i april med 72.000. For Afrika-trækkerne Mursejler, Landsvale, Bysvale, Skovpiber og Gul Vipstjert udeblev de store trækdage på grund af de fremherskende vestlige vinde i maj.

Fra listen af sjældnere arter fra første halvår skal fremhæves: Sneugle 2K hun opdaget på Grenen om morgenen 18/5. Den rastede i klitområderne til om aftenen 19/5, hvor den trak ud efter at have samlet kræfter på taget af restaurant Grenen hele eftermiddagen til stor fornøjelse for både fuglefolk og restaurantens gæster. Citronvipstjert 2K+ hun trækkende 1/5; Sydlig Nattergal syngende ved Gulsmajsvej 30/4-2/5; Rødrygget Svale på trækforsøg ved Grenen 8/6 og Toplærke rst. Grenen 6-9/6.

Uden de store og længerevarende stormperioder fra vestlige retninger blev efterårets forekomster af

havfugle på det jævne. For arterne Mallemuk og Sule var forekomsterne væsentlig mindre end i de seneste år. Fremhæves skal især en meget stor dag med 37 trækkende Lille Kjove 19/9, hvilket var ny dagsrekord for Nordjylland. Samtlige fugle var 1K og de 30 var af den mørke ungfugletype, 5 af mellemtypen og 2 af lys type. Efter denne bemærkelsesværdige dag sås blot 2 ungfugle henholdsvis 20/9 og 2/10. For Alk blev det også et af de helt store år med mange fugle på indtræk til overvintringsområderne i Kattegat i oktober-november (32.080) og meget overraskende store trækbevægelser i dagene 29-30/12 med ca. 45.000. Årsagen til de store trækbevægelser i de sidste decemberdage skyldes utvivlsomt udbredte isforekomster i Kattegat som pressede alken væk fra deres foretrukne fourageringsområder og ud i Skagerrak. Da issituationen lettede har de foretaget kompensationsbevægelser tilbage til Kattegat.

Af mere sjældne og usædvanlige havfugleobservationer skal også nævnes: Islom (9), Sodfarvet Skråpe (17), Almindelig Skråpe (4), Balearskråpe (3), Stor Stormsvale (1), Thorshane (2), Storkjove (276) og Hvidvinget Måge (1).

På landfuglefronten var der i efteråret en ganske stor invasion af Skovskade med 1531 fugle. Invasionen kulminerede ult. september - pri. oktober med største dagscifre 29/9 (249), 30/9 (415) og 9/10 (220). Laplandsværpling optrådte også i pæne tal på Grenen med de største dagstotaler 23/9 (34) og 2/10 (30).

Skagens første og Danmarks andet fund af Rødhalsed Ryle - 1 ad i sommerdragt - blev set på Grenen 11/8. En Sortstrubet Drossel 1K han blev observeret i haverne omkring Nordstjernevej i dagene 20-25/10. Det var det 9. fund i Danmark og det 2. fund i Skagen. Det 1. fund var en 2K+ han som rastede ved Batterivej 3-7/12 1983.

Af andre sjældnere arter blev der i løbet af efteråret set Hvid Stork (1), Tredækker (3), Biæder (2), Storpiber (1) og Hvidbrynet Løvsanger (2).

Trækkende Alke og Sorttænder, Nordstrand, Skagen, 31. december 2010. Foto: Knud Pedersen

Ringmærkning

I første halvår ringmærkede Rolf Christensen ved "Sylvia-stien" på Grenen i perioden 26/5-30/6. Det sene starttidspunkt for fangst og ringmærkning var en konsekvens af unormal høj vandstand i fangstområdet, som umuliggjorde færdsel i netbanerne frem til slutningen af maj. Det blev til i alt 1.270 fugle fordelt på 43 arter. De hyppigst mærkede arter var Munk (172), Rørsanger (125) og Tornesanger (109). De største fangsdage blev 30/5 (103), 1/6 (81) og 29/5 (76). Af mere usædvanlige arter mærkedes Lille Fluesnapper (2), Blåhals (2) - den ene en meget sen 2K han 27-28/6, Bjergvipstjert (4) og Spætmejsje (1). Desværre har data fra de 12 dages ringmærkning i Ellekrattet i maj-juni ikke været tilgængelige for denne rapport.

I andet halvår blev der ringmærket i samme område og af samme ringmærker i perioderne 2-11/7 og igen 25/7-11/11. En total på 5.848 fugle fordelt på 71 arter var et flot resultat og det næstbedste efterår nogensinde, kun overgået af 2008 med 8.841. De talrigeste arter blev Fuglekonge (818), Blåmejsje (758) og Gransanger (512). De bedste dage blev 8/10 (683), hvilket er ny dagsrekord for Skagen, heraf Fuglekonge (329), 7/10 (464) og 9/10 (327). Fangsttallene kunne være blevet

endnu større under de store småfuglefald i starten af oktober, men bemandingen var for utilstrækkelig til, at det var forsvarligt, at holde mere end nogle få net åbne.

De mere usædvanlige fangster var: Høgesanger (2), Hvidbrynet Løvsanger (1), Rødtoppet Fuglekonge (1), Lille Fluesnapper (1), Hvidsiskan (1) og Hortulan (1).

Ynglefugle

I 2010 fik Skagen Odde to nye fuglearter på ynglefuglelisten. I den nordligste reservatsø ved Nordstrand blev der etableret en lille koloni af Skarv i april. Der blev bygget 8 reder i pilebuske i søen og i de 6 af rederne kom der flyvefærdige unger. I Skagen Havn opholdt sig gennem hele foråret 4-5 par tejster ved den østlige stenmole over for Havnevagten. Fuglene kurtiserede ihærdigt hinanden og parring blev iagttaget flere gange ligesom de jævnlige blev set forsvinde ind i stenmolens hulrum. Det var dog ikke muligt at konstatere den reelle ynglesucces i form af udføjne unger. I Ålbæk Havn har der været 1-2 mulige ynglepar og i Strandby Havn 5 sandsynlige ynglepar. Bestanden af Tejst på Hørholmene har været i kraftig vækst i de seneste år og tæller nu omkring 1200 par. Det var derfor ikke uventet, at arten forsøgte at etablere sig som ynglefugl på egnede

lokaliteter på fastlandet. En afgørende faktor for om det vil lykkes er dog, at de udvalgte stenmoler i havnene er fri for prædatorer som mink, rotter og katte.

Rørdrum optrådte med en enkelt paukende i Reservatet gennem hele foråret og det var en nedgang fra 2 paukende året før. Til gengæld holder Skagen Odde gode bestand af Traner på 15-16 par niveauet fra sidste år. I august - september blev en flok på op til 50 Traner set i området ved Milesøerne og Råbjerg Hede. Det drejer sig givetvis om de lokale ynglepar og deres afkom.

Natravnene i specielt Skagen Klitplantage er pressede på grund af forstyrrelser fra forskellige fritidsaktiviteter. I særlig grad gælder det færdsel med mountain-bikes uden for de autoriserede ruter. Bestanden i dette område har en meget dårlig ynglesucces og er gået tilbage fra tidligere 31-38 par i 2006 til nu blot 15-17 par (Jens Andersen i mail).

07/11/2011	Forår	Efterår
Dækning	1. januar - 30. juni	1. juli - 31. december
Ringmærkning Total	1.270	5.848
Tre talrigst ringmærkede arter	Munk 172 Rørsanger 125 Tornesanger 109	Fuglekonge 818 Blåmejsje 758 Gransanger 512
Sjældneste/usædvanlige ringmærkede arter	Bjergvipstjert 4 Blåhals 2 Lille Fluesnapper 5 Spætmejsje 1	Høgesanger 2 Hvidbrynet Løvsanger 1 Rødtoppet Fuglekonge 1 Lille Fluesnapper 1 Hvidsiskan 1 Hortulan 1
Observationer almindeligste arter	Bogfinke 100.956 Sortand 65.068 Ringdue 54.047	Alk 87.094 Ride 26.562 Sortand 22.503
Observationer, usædvanlige arter/antal	Hvidnæbbet Lom 11 Islom 30 Sodfarvet Skråpe 1 Almindelig Skråpe 1 Sort Stork 1 Hvid Stork 2 Hvidbr. Præstekrave 1 Biæder 8 Lille Flagspætte 1 Toplærke 1 Rødrygget Svale 1 Sydlig Nattergal 1 Lille Fluesnapper 2 Rødtoppet Fuglekonge 1	Islom 9 Sodfarvet Skråpe 17 Almindelig Skråpe 4 Stor Stormsvale 1 Hvid Stork 1 Tredækker 3 Thorshane 2 Lille Kjøve 19/9 (37) Hvidvinget Måge 1 Biæder 2 Storpiber 1 Hvidbrynet Løvsanger 2 Skovskade 30/9 (415)
Observationer sjældne arter	Lille Skrigeørn 1 Høgeørn 1 Sneugle 1 Citronvipstjert 1	Balearskråpe 5 Rødhalsed Ryle 1 Sortstrubet Drossel 1
Ynglefugle, sjældne (par)	Skarv 8 Rørdrum 1 Trane 15-16 Tejst 4-5 Natrav 50-60	

Krumnæbbet Ryle, 2k+ og Odinshane 1K, Grenen, 21. august 2010.
Foto: Knud Pedersen

Sule, 4k+, Grenen, 22 september 2010. Foto: Knud Pedersen

